

Beslutningsreferat fra

Møde i Det Sydslesvigske Samråd

Mandag den 4. februar 2019 kl. 18.30 på Flensborghus

- Til stede:** Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig (DCB) v/ Christian Jürgensen, Bjarne Truelsen og Jens M. Henriksen
Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) v/ Viggo Jacobsen, Jochen Arndt, og Jytte Nickelsen
Dansk Skoleforening for Sydslesvig (Skolef.) v/ Udo Jessen, Birgit Jürgensen-Schumacher og Lars Kofoed-Jensen
Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig (DS) v/ Randi Kuhnt, Jacob Ørsted og Tom Petersen
Friisk Foriining (Friiske) v/ Ilwe Boysen
Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) v/ Kirstin Asmussen (SdU) og Anders Kring
Sydslesvigsk Forening (SSF) v/ Jon Hardon Hansen, Gitte Hougaard-Werner og Jens A. Christiansen (sekretær)
Organisationer tilsluttet Sydslesvigsk Forening (De tilsluttede) v/ Kirsten la Cour og Preben Holl
Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) v/ Flemming Meyer, Rüdiger Schulze og Martin Lorenzen
Generalkonsul Kim Andersen
Grænseforeningen (GF) v/Jens Andresen og Knud-Erik Therkelsen
- Afbud:** Ronny Grünwald (SdU)
- Protokol:** JAC/Tine Andresen

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer
2. Godkendelse af referat fra den 5. december 2018
3. Fastlæggelse af den endelige dagsorden
4. Meddelelser
5. Valg til formand og næstformand. Oplæg v/Christian Jürgensen
6. Skoleforeningens udfordringer. Skoleforeningen informerer på baggrund af nyligt udsendte katalog og svarer på spørgsmål
7. Revision af samarbejdsaftalen og styrkelse af Samrådets arbejde. Oplæg v/Christian Jürgensen. Drøftelse og eventuel beslutning
8. Strukturudvikling. Status og det videre forløb
9. Sydslesvigkonferencen 2019. Forslag v/ SdU. Drøftelse og beslutning
10. Spørgetid
11. Eventuelt
12. Lukket møde

Formand Christian Jürgensen byder velkommen til mødet. En særlig velkomst til generalkonsul Kim Andersen og gæsterne.

1. Valg af ordstyrer

Christian Jürgensen vælges som ordstyrer.

2. Godkendelse af referat fra den 5. december 2018

Referatet godkendes.

3. Fastlæggelse af den endelige dagsorden

Dagsordenspunkt 7 ønskes behandlet før dagsordenspunkt 5.

Desuden bliver man enig om, at en af de næste dagsordener skal indeholde punktet "Sprogpolitikken".

4. Meddelelser

SSW, Flemming Meyer:

- SSW arbejder på en håndbog som hjælp til kommunale repræsentanter, da der er mange ting, der har ændret sig i løbet af de sidste år i forhold til at søge om tilskud til de danske organisationer/ foreninger. SSW er allerede i kontakt med Skoleforeningen. Andre foreninger bliver kontaktet. Det vil tage tid, da det skal gøres grundigt. Håndbogen skal være til gavn for alle organisationer/ foreninger.
- Kommunen i Agtrup har sagt nej til en ansøgning fra Skoleforeningen om tilskud til de danske børn i heldagsskolen Læk. De vil betale for flertalsbefolkningens børn, men ikke for de danske. SSW har skrevet et brev til borgmesteren, men det blev afvist. Derfor er der nu formuleret et brev til mindretalskommitterede Johannes Callsen, hvor der bliver bedt om en samtale. Det er virkelig en sag af principiel karakter.
- SSW-U vil danne et sydslesvigsk ungdomsråd (møde den 18.02.2019). De håber på deltagelse af mange repræsentanter fra de sydslesvigske organisationer/ foreninger.

DCB, Jens M. Henriksen:

- Oplev Sydslesvig: Internetportalen bliver præsenteret i løbet af foråret med seværdigheder og oplevelser. Det bliver ikke et nyt booking.com, men siden bliver rigtig god til at fortælle om mindretallet. Projektkoordinator, Nikolai Lengefeldt, har været rundt hos de fleste nu. Der er sket en kvalitetssikring, som også må ses som en løbende proces, der kommer til at skulle fortsætte efter projektets afslutning. Der er bestilt en drone til at tage flotte billeder af mindretallets tilbud.

DKS, Jochen Arndt:

- Der er indsættelsesgudstjeneste søndag den 10. marts i Helligåndskirken kl. 14.

SSF, Jon Hardon Hansen:

- Oversømarchen den 6. februar med besøg af Schlie og repræsentanter fra Østrig.
- Er i sit hverv som formand for SSF blevet valgt til formand for Mindretalsrådet for det næste år. Formandskabet i Mindretalsrådet går på skift mellem Friserne, Sorberne og det danske mindretal. Sinti og Roma vælger selv at springe over.
- Den 4. marts præsenteres det nye motorvejsskilt UNESCO Welterbe (Hedeby og Danevirke). Urkundenübergabe finder sted den 30. juni 2019 ved Hedeby Museum. Her deltager ministerpræsident for Slesvig-Holsten Daniel Günther.

SSF, Gitte Hougaard-Werner

- Har været til et møde om "Dannebrog 800 år" på Generalkonsulatet, om hvordan Sydslesvig kan være med til at bidrage med arrangementer og ekstra markering af Dannebrog i år. Der kommer flere oplysninger i den nærmeste fremtid.

7. Revision af samarbejdsaftalen og styrkelse af Samrådets arbejde. Oplæg v/Christian Jürgensen. Drøftelse og eventuel beslutning

Der spørges ind til hvorfor man bruger ordet "organisationer" under pkt. 1. Christian Jürgensen forklarer, at "De Tilsluttede Foreninger" netop ikke er en forening men en organisation.

Skolef., Udo Jessen forklarer, at Skoleforeningen ikke kan forholde sig til samarbejdsaftalen, da den ikke har været drøftet i styrelsen. Han må afvente styrelsesmødet den 14. februar inden han kan komme med en endelig tilbagemelding. Både Skolef., Udo Jessen og DS, Randi Kuhn påskønner det gode og frugtbare møde i formandsgruppen den 29. januar 2019. Men selvom Skolef., Udo Jessen er meget positiv overfor samarbejdsaftalen, så beder han om mere tid til at drøfte den med baglandet.

GF, Jens Andresen opfordrer til, at man i forhold til at optimere beslutningsprocessen i Samrådet, holder møde hver anden måned, og at det måske endda skal stå i vedtægterne.

De tilsluttede, Kirsten la Cour mener ikke det er nødvendigt, at der står hvor tit man skal mødes. Det er meget fleksibelt i forvejen. Hvis der er noget der brænder på, så kan der altid indkaldes til et ekstraordinært samrådsmøde. Desuden har Samrådet ingen vedtægter men en samarbejdsaftale.

DKS, Viggo Jacobsen spørger, om der under pkt. 5 igen skal indføres A- og B-hold? Dette afkræftes dog, da pkt. 5 i samarbejdsaftalen gælder hele formandskredsen og dermed dækker alle formænd.

DKS, Viggo Jacobsen ønsker at pkt. 7 "Offentlighed" bliver justeret.

SSF, Jens A. Christiansen henviser til notatet til styrkelse af Samrådets arbejde, som vil kunne bidrage til en effektivisering af arbejdet.

DS, Randi Kuhnt understreger, at hun er glad for oversigten over "møder forud for samrådsmøderne" og mener, at alle skal komme med tilbagemeldinger om datoer, så der kan udarbejdes en oversigt til næste år.

Konklusion:

- **Tilbagemeldingsfrist med forslag til rettelser i samarbejdsaftalen er fredag den 1. marts 2019. Den tages så op til drøftelse og beslutning på det næste samrådsmøde.**
- **På det næste samrådsmøde den 29. april skal der også tales om datoer til oversigten over "møder forud for samrådsmøderne". Planen er at udarbejde en årsoversigt.**

5. Valg til formand og næstformand. Oplæg v/Christian Jürgensen

SSF, Jens A. Christiansen vælges som ordstyrer til dette punkt. Han forklarer, at de indkomne forslag blev drøftet i formandskredsen den 29. januar, hvorefter der blev sendt en slags protokol ud, hvor formandskredsen foreslår genvalg af Christian Jürgensen til formand og genvalg af Jon Hardon Hansen til næstformand. Forslaget bliver underbygget af en indstilling af De Tilsluttede Foreninger og af Kirken. Forslaget bliver vedtaget per akklamation.

Konklusion:

- **DCB, Christian Jürgensen fortsætter som formand.**
- **SSF, Jon Hardon Hansen fortsætter som næstformand.**

6. Skoleforeningens udfordringer. Skoleforeningen informerer på baggrund af nyligt udsendte katalog og svarer på spørgsmål

Skolef., Lars Kofoed-Jensen forklarer, at det udsendte katalog er resultatet af en intern undersøgelse. Han vil her referere til 3 punkter.

Dagtilbud

I det tyske samfund har betingelserne ændret sig så meget, at selvom der i løbet af 2015-2018 er kommet 340 børn mere til, har det ikke øget tilskudsbehovet. Tilskudsbehovet er det vi ikke får ind ved offentlige tyske tilskud og brugerbetaling. Tilskudsbehovet i 2013 for dagtilbud var omkring 11 mio. euro. Det var lidt mindre i 2014, igen 11. mio. euro i 2015, og så skete der noget. I 2016 fik vi sindssygt meget tilskud og lige pludselig var tilskudsbehovet det ene år under 10 mio. euro. Der er sikkert nogen, der kan huske, at Skoleforeningen lige pludselig havde 1½ mio. euro i overskud – alt sammen skyldtes udviklingen i tilskud på dagtilbudsområdet. Nu er vi svagt stigende igen, men vi er stadigvæk under de 11. mio. euro. Udvidelsen i dagtilbud har været fuldt finansieret hidtil. Der er ventelister med mellem 200-300 børn, så der er et stort behov. 500-600 børn per årgang.

Der er 250 vuggestuepladser per år - ½ Sydslesvig-årgang. Vi ved selvfølgelig ikke, hvordan behovet udvikler sig, men vi ved, at det ikke kun er 50% for så var der ikke nogen ventelister.

Skoleforeningen som det offentlige system for mindretallet og friserne ønsker at skaffe flere dagtilbudspladser, da det er blevet et retskrav. På spørgsmålet om, hvor rimeligt det er, at skoleforeningen tilbyder dagtilbud, så kan det nævnes, at der i Skoleforeningens formålsparagraf nævnes både dagtilbud til de 0-6 årige samt skole- og voksenundervisning. Så længe der er efterspørgsel efter vuggestuepladser, så længe har vi en opgave.

Pædagogik

I Danmark har man ændret læreruddannelsen fra at være en faglig "mangekæmper", der kunne undervise i 12 fag, til at lærerne nu kun skal undervise i de 3-4 fag, de er uddannet i. Det kræver derfor flere ansatte lærere.

Det er ingen kritik af vores små skoler, og hvordan de løser opgaverne, men skoleforeningen er nødt til at se på hvordan det vil udvikle sig. I fremtiden vil vi ikke kunne leve op til det danske mål. Standarderne for lærerjobbet har ændret sig. Også med hensyn til praktik. Her skal de lærerstuderende kunne komme ud til et sted, hvor de også kan opleve hverdagen på lærerværelset fordi læreruddannelsen i dag går meget ud på teambuilding. Så det er ikke nok med et møde mellem to lærere, fordi det simpelthen ikke matcher kravene i studieordningen. Spørgsmålet om praktikpladser havde dog ingen indflydelse på Skoleforeningens lukningsplaner.

Med den geografiske spredning vi har i Sydslesvig, kommer vi aldrig til at have 4 lærere på hver skole. Selv hvis vi ville samarbejde skolerne imellem, så må man tænke på, at lærernes transporttid også regnes som arbejdstid. Skoleforeningen vil hellere have undervist børn på lidt større skoler, der på sigt har mulighed for at leve op til kravene.

Økonomi

De estimerede 2 mio. euro underskud som Skoleforeningen har/ får, prøver man - også via et systematisk samarbejde med SSW – at hente ind via tilskud til eksempelvis befordring og SFO. Andre muligheder står Skoleforeningen dyb skeptisk overfor. Hvis man eksempelvis indførte noget, der kunne tolkes som skolepenge, forlod Skoleforeningen det grundlag hvorpå de 100% tilskud gives. Indførelse af kontingent i bagatelstørrelse skal ligeledes overvejes nøje. Er administrationen af det pengene værd?

Med hensyn til befordring er der tilbud på frivillige løsninger, men vi kan ikke forlange af alle forældre, at de selv kører deres børn i skole. Desuden leves der så igen ikke op til den offentlige forpligtelse, der er forudsætningen for 100% tilskuddet.

Folk har været meget villige til at give donationer. Vores institutioner modtager allerede mellem 600.000-700.000 euro om året. Men det er selvfølgelig svært at budgettere med. De er også meget lokalt bundne, da det viser sig at være nemmere at få en donation til noget, der kan ses på en lokal skole. Donationer til Skoleforeningen ville føles som en dråbe i havet for folk. Man er selvfølgelig glad for donationerne, men driftsøkonomien kan simpelthen ikke bygges på donationer.

Underskuddet er på "kun" 2 mio. euro, fordi Dagtilbud har hentet ekstra 800.000 euro ind i tilskud. Her er situationen anderledes end indenfor skoleområdet. Indtægterne vokser her lige så hurtigt som udgifterne. På Skoleområdet vokser udgifterne hurtigere end indtægterne.

GF, Knud-Erik Therkelsen bemærker, at folkeskolerne i Danmark har det vanskeligt mens de frie skoler med forældreansvar og stor faglighed vokser. Man kunne måske også kigge på andre skoleformer i Danmark for at kunne opretholde de små skoler.

SSF, Jens A. Christiansen spørger, hvor den mindretalspolitiske vinkel kommer ind? Forhold som f.eks. ikke er gældende i Danmark. Hvordan er Skoleforeningens overvejelser i den forbindelse?

Skolef., Lars Kofoed-Jensen forklarer, at Skoleforeningen står i en speciel situation, da der er en masse krav der skal opfyldes, der skal leves op til nogen standarder – ligegyldigt om vores skoler er mindretalsskoler eller ej. Der skal opfyldes lovkrav for at kunne give eksamener. Selvfølgelig vil man prøve på at have en så stor geografisk spredning som overhovedet muligt, men vi kan ikke love at være alle steder, hvor mindretallet er, i al fremtid. Vi er nødt til at spørge, om mindretallet ikke stadigvæk kan mødes, hvis en skole lukker eller bliver lavet om til dagtilbud?

SSF, Jon Hardon Hansen spørger hvad Skoleforeningen har tænkt sig at gøre for at dække underskuddet, hvis fællesrådet siger nej til de planlagte skolelukninger?

Skolef., Lars Kofoed-Jensen svarer, at skolelukninger heller ikke redder Skoleforeningens økonomi. Det kræver en langsigtet besparelse via overenskomsten, ved at reducere ekstra aktiviteter og lærerstillinger.

DKS, Viggo Jacobsen udtrykker solidaritet med Skoleforeningens styrelse og direktionen, da vi lever i et land, hvor der er skolepligt – ikke kun undervisningspligt.

Skolef., Lars Kofoed-Jensen tilføjer, at de beregninger, som man kunne læse om i Flensborg Avis' læserbrevs-spalter, ikke er korrekte. Lærerne giver allerede nu 1 undervisningsenhed mere (hvilket svarer til ca. 30 timer per år). I Danmark tælles noget andet med som undervisningstid end hos os. Vi har 39 skoleuger. Danmark har 40. Vi skal ikke kopiere Danmark 1:1, men vi bliver sammenlignet med Danmark.

DKS, Jochen Arndt henviser til kravet om 2-sprogethed i vores skolesystem, hvilket kræver mere af lærerne.

Konklusion:

- **For Skoleforeningen er problemstillingen heller ikke kun tal, kroner og ører.**
- **Intet er besluttet med hensyn til de planlagte skolelukninger.**

8. Strukturudvikling. Status og det videre forløb

1) Regionsmodellen:

Skal der gennemføres en uvildig undersøgelse eller ej? For tiden er man i mindretallet uenig om, hvad der skal ske.

Skoleforeningen kommer med en tilbagemelding efter deres ekstraordinære fællesrådsmøde den 19. februar, hvor man netop ønsker sig en tilbagemelding fra fællesrådet, om hvordan Skoleforeningen skal påvirke denne debat. Diskussionen kommer til at spænde imellem på den ene side "ingen strukturelle forandringer – udelukkende udvikling af samarbejde" over til "Skoleforeningen skal arbejde for at mindretallet skal blive til én forening".

2) Samarbejdsudvalg:

SSF, Jens A. Christiansen beretter, at udvalget har arbejdet fornuftigt sammen henover efteråret. Har bl.a. produceret oversigter over, hvor mindretallet rent faktisk og forvaltningsmæssigt samarbejder. Da januar-mødet blev aflyst, kan man ikke komme med et konkret oplæg i dag. Derfor anbefales et nyt møde. Sekretariatet vil sende en Doodle ud for at finde en dato til det næste møde i udvalget.

Desuden nævnes her, at man i kredsen af forvaltningschefer har drøftet strukturudviklingsdebatten og hvad man skal gøre, hvis den ikke kommer videre. En idé er, at Samrådet giver forvaltningscheferne det opdrag at komme med forslag og modeller med fordele og ulemper.

For at komme videre bedes Skoleforeningen efter fællesrådsmødet den 19. februar at komme med en kort skriftlig tilbagemelding.

9. Sydslesvigkonferencen 2019. Forslag v/SdU. Drøftelse og beslutning

SdU, Anders Kring orienterer om ideen med at udskyde konferencen, der skulle finde sted den 16. marts, til efteråret. Man vil gerne arrangere en anderledes konference end hidtil, hvor de unge bliver involveret. Det vil dog kræve mere tid at forberede dette. Man skal f.eks. også tale med Skoleforeningen og med SSW omkring mulig inddragelse af de unge. Desuden vil man gerne lave en fin fest for alle i Sydslesvig.

Konklusion:

- **Sydslesvigkonferencen finder sted i weekenden 28.-29. september 2019.**
- **Mulig start på konferencen for de unge allerede fredag formiddag den 27. september i skoletiden.**

10. Spørgetid

Manfred Kühn bemærker, at tilhørerne ser samarbejdsaftalen for første gang. Det kunne være dejligt, hvis man kunne have set den på en overhead. Desuden vil han gerne vide, hvori begrebet "styrkelse" af Samrådets arbejde konkret består?

Formand, Christian Jürgensen undskylder, at samarbejdsaftalen ikke har været offentlig tilgængelig. Forklaringen er, at den først blev drøftet på formandsmødet den 29. januar. Den er så frisk, at den ikke er nået ud endnu. Det der ligger i ordet "styrkelse" af Samrådets arbejde, er eksempelvis at formandskredsen kan indkaldes til drøftelser uden dagsorden. Alle formænd sidder sammen og kan hurtigt drøfte aktuelle emner.

Manfred Kühn anbefaler SSW og alle andre, at man laver en vejledning/håndbog til de kommunale repræsentanter via de lokale fraktioner.

De tilsluttede, Kirsten la Cour mener, at der er sket en styrkelse af Samrådets samarbejde med samarbejdsaftalen siden 2016. Nu er det oversigten med datoer for organisationernes/foreningernes møder forud for samrådsmøderne samt formandskabets og forvaltningschefernes jævnlige møder, der styrker samarbejdet. Også Grænseforeningens og De Tilsluttede Foreningers plads i Samrådet er en styrkelse.

Georg Buhl spørger, om man ikke kan sige, at når Danmark laver skolereform, skal de også

give støtte til det, når de nu gør det dyrere for os at drive skole?

Skolef., Lars Kofoed-Jensen siger, at Danmark ikke har gjort det dyrere for os. Vores lærere er ikke dyrere end danske lærere.

Generalkonsul, Kim Andersen synes at Skoleforeningen skal argumentere igennem på sådan et spørgsmål og forklare fuldstændig éntydigt, hvordan tingene hænger sammen. Hvis ikke det kan gøres på stående fod, så ville det være godt, hvis Skoleforeningen tilbyder at levere et notat i morgen tidlig. Det er et for centralt punkt at lade blafre i vinden.

Skolef., Lars Kofoed-Jensen har svært ved at se hvor Georg Buhl ser fordyrelsen for os. Vi er ikke blevet pålagt de ekstra aktiviteter. Opgavefordelingen hos os er anderledes end i Danmark. Vi har heller ikke haft en stor lønforhøjelse for lærerne.

Formand, Christian Jürgensen slutter punktet ved at fastslå, at mere konkrete spørgsmål til Skoleforeningen rettes direkte til Skoleforeningen.

11. Eventuelt

Skolef., Udo Jessen har spørgsmål til SSWs håndbog. Hvor omfangsrig skal den blive?

SSW, Flemming Meyer siger, at man er i gang med undersøgelsen.

GF, Knud-Erik Therkelsen fortæller om en mulig bog som gave til børn i Slesvig-området og i Sønderjylland i anledning af genforeningsåret. Det kunne være et samarbejde med BDN, det danske mindretal og Grænseforeningen. Det kunne blive til en hilsen fra det danske og det tyske mindretal.

Konklusion:

- **SSF bliver samtalepartner for Grænseforeningen.**

05.03.2019

JAC/ta